

ШКАРНЕГА О. С.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри адміністративного та фінансового права

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСУДНОСТІ У ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА МИРНІ ЗІБРАННЯ

Загальний аналіз та синтез норм КАС України, за якими визначається підсудність адміністративних справ, вказує на неабияку заплутаність, незрозумілість та нерозбірливість під час вирішення цього питання, що зазвичай відображається на неналежному забезпеченні принципу доступності до суду в адміністративному судочинстві. І це в той час, коли не тільки особи, які мають право на звернення до належного суду, не розуміють приписів адміністративного судочинства щодо визначення підсудності їхньої справи, тобто суду, компетентного здійснювати розгляд їхньої справи, а помиляються й судді під час вирішення цього питання.

Підсудність адміністративної справи визначається КАС України за допомогою трьох критеріїв, які позначаються як різновиди підсудності адміністративних справ, а саме: предметної (родової), територіальної (просторової) та інстанційної (функціональної). Підсудність справ про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання залежить від статусу відповідача та визначається за правилами предметної підсудності адміністративних справ, встановлених статтею 18 КАС України. Так, згідно з приписами пункту 1 частини першої, частин другої та третьої названої статті справи про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання підсудні:

- якщо відповідачем виступає орган чи посадова особа місцевого самоврядування — місцевим загальним судам як адміністративним судам;
- у разі оскарження дій або бездіяльності посадових чи службових осіб місцевих органів виконавчої влади — місцевому загальному суду як адміністративному суду або окружному адміністративному суду за вибором позивача.

Якщо відповідачем є орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, обласна рада, Київська або Севастопольська міська рада, їх посадова чи службова особа — окружним адміністративним судам; (Довідка ВАС України щодо вивчення та узагальнення практики застосування адміністративними судами законодавства під час розгляду та вирішення впродовж 2010–2011 років справ стосовно реалізації права на мирні зібрання від 01.04.2012).

Але слід пам'ятати, що у зв'язку з неможливістю здійснювати правосуддя судами Автономної Республіки Крим та міста Севастополя на тимчасово окупованих територіях, відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово

окупованій території України» від 15.04.2014 року, було змінено територіальну підсудність судових справ, підсудних розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя судам. В зв'язку з чим, розгляд адміністративних справ Окружного адміністративного суду Автономної Республіки Крим розглядається — Київським окружним адміністративним судом, адміністративних справ Окружного адміністративного суду міста Севастополя — Окружним адміністративним судом міста Києва; Севастопольського апеляційного адміністративного суду — Київським апеляційним адміністративним судом. В свою чергу адміністративні справи, підсудні місцевим загальним судам як адміністративним судам, розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, будуть розглядатися місцевими загальними судами міста Києва, що визначаються Київським апеляційним адміністративним судом (Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 року).

КАС України (статті 182, 183) встановлює особливості провадження у справах за адміністративними позовами суб'єктів владних повноважень про обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання та у справах за адміністративними позовами про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання.

Згідно з частиною першою статті 182 КАС України органи виконавчої влади, місцевого самоврядування звертаються з позовною заявою про заборону проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій тощо чи про інше обмеження права на мирні зібрання (щодо місця чи часу їх проведення тощо) до окружного адміністративного суду за своїм місцезнаходженням. Закон не встановлює конкретного строку звернення з такою заявою до суду, однак обумовлює негайне звернення до суду після одержання повідомлення про проведення масового заходу.

Здійснюючи аналіз цієї норми ми бачимо, що на неї поширюються правила територіальної підсудності за місцем знаходження позивача. Не викликає сумнівів, що фактично місцезнаходження органу виконавчої влади, місцевого самоврядування, які вправі звернутися з відповідною позовною заявою до окружного адміністративного суду про заборону проведення мирного зібрання, — збігається з місцем проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій (Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / за заг. ред. Р. О. Куйбіди. — Вид. 2-ге, доповн. — К. : Юстініан, 2009. — С. 727). Саме тому, ми вважаємо за необхідне встановити порядок розгляду таких справ саме за місцем проведення мирного зібрання, тобто за правилами виключної територіальної підсудності.

Адміністративні справи щодо реалізації права на мирні зібрання, можна з впевненістю назвати справами, які є виключеннями із загальних правил про підсудність, і не випадково, адже ці виключення

зроблені через необхідність якнайшвидшого їх розгляду. Для таких справ, до того ж встановлені скорочені строки розгляду, максимальний строк розгляду яких не може перевищувати 3-х днів. Отже, враховуючи тенденцію посилення принципу спеціалізації у побудові системи судів загальної юрисдикції в Україні та необхідності підвищення ефективності судочинства у справах щодо реалізації права на мирні зібрання, вбачається доцільним адміністративні справи, про обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання та про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання, віднести до виключної територіальної підсудності адміністративних судів (місцевих загальних та окружних), тобто за місцем проведення таких зборів, мітингів, походів, демонстрацій.

БЕСПАЛОВА А. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри адміністративного та фінансового права

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ СПОСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПОДАТКОВОГО ОBOB'ЯЗКУ

Податкова система, в цілому, спрямована на виконання податкового обов'язку платниками податків добровільно, в той же час, на випадок невиконання податкового обов'язку (та порушення інших обов'язків, визначених законом) законодавець передбачає можливість застосування попереджувальних заходів, пов'язаних з примусом та заходів відповідальності до порушників норм податкового законодавства.

У науковій літературі неодноразово підкреслювалось, що необхідність застосування примусу обумовлена, власне, природою податків. Ще у 1882 році один з засновників науки фінансового права В. А. Лебедев зазначив, що примусова фінансова влада виражається: 1) в спонуканні службовців до виконання їхніх обов'язків. Це — влада дисциплінарна та виражається у різних стягненнях та штрафах, спрямованих на те, щоб ці особи виконували свої обов'язки відповідно до їх призначення; 2) у відносно податних осіб ця влада може бути названа ексекуційною, оскільки у випадку несплати податків, вона застосовує різні виконавчі заходи до стягнення таких, наприклад, секвестр частини майна та т.ін. (В. А. Лебедев. Финансовое право. Лекции доцента С.-Петербургского университета. Том первый. — Типо-литография А. М. Вольфа. — 1882. — с.121).

Вважаємо, що способи забезпечення виконання податкового обов'язку є відображенням забезпеченості виконання цього обов'язку державним примусом. Дійсно, примусові заходи, пов'язані з